

Interjú dr. Esküdt Gáborral, az ND Nonprofit Zrt. vezérigazgatójával

Koordináló szerepet szeretnénk a dohánypiacon

Július közepén vezetéváltás történt az ND Nemzeti Dohánykereskedelmi Nonprofit Zártkörűen Működő Részvénytársaság (ND Nonprofit Zrt.) élén. A társaság első vezérigazgatója, Gyulay Zsolt a Hungaroring Sport Zrt. elnök-vezérigazgatói pozíciójának betöltésével járó megnövekedett feladatai miatt távozik. Az új vezérigazgató dr. Esküdt Gábor, akinek neve a piac számos szereplője számára ismerősen cseng, hiszen korábbi pozíciói is kapcsolódtak az ágazathoz: ez év elejéig a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Központi Hivatal Jövedéki Főosztályának főosztályvezetője volt.

♦ **Meséljen eddigi pályafutásáról. Hogyan került közel a dohányágazathoz?**

Valamikor a kilencvenes évek második felében, a kaposvári vámhivatalban, ahol a pályámat kezdtem, „kerültem közel” a dohánytermékekhez. Egészen pontosan egy jogsértéses ügy kapcsán, amikor látóköriünkbe került egy illegális tevékenységet folytató társaság. Komolyra fordítva a szót: nyilvánvaló volt,

hogy pályámból adódóan kötődni fogok a dohány-szektorhoz, ha a hivatásom e területét választom. Szakmai pályafutásomat a kilencvenes évek második felében kezdtem az akkori Vám- és Pénzügyőrségnél beosztott pénzügyőrként, és szinte a teljes szervezeti ranglétrát végigjárva a VPOP Jövedéki Igazgatóságának vezetői pozíciójáig jutottam. Sokat köszönhetek a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnak (NAV) is, hiszen

az elmúlt több mint öt évet ott szolgáltam a NAV Központi Hivatal Jövedéki Főosztályának főosztályvezetőjeként. Pályám során szinte végig a jövedéki szakterületen dolgoztam különböző beosztásokban, a dohányszektor pedig a szakágazat egyik markáns része, hiszen a jövedéki adókból származó második legmagasabb költségvetési bevétel a dohánytermékek után fizetik be az állam számára.

Magyarország uniós csatlakozását követően megnőtt a hazai feketepiac, többek között az adóstruktúra-váltás, adóharmonizáció és az ebből adódó magasabb árak következményeként. *(Ekkor 27-28%-os feketekereskedelemről beszélhetünk – a szerk.)* Az EU külső határait védő országgá váltunk olyan szomszédokkal, ahol a dohánytermékek esetében az árkülönbség a hazai piacon forgalomban lévő termékekhez képest jelentős volt. Az akkori vezetés a helyzet kezelése érdekében úgy határozott, hogy a dohányiparral szorosabb együttműködésbe kezd, hiszen voltak közös érdekek, és a legális piacon érdekelt szereplők a jogalkalmazó hatóság támogatását kell, hogy élvezzék. A Magyar Dohányipari Szövetséggel, majd a Dohányipari Befektetők Magyarországi Szövetségével kölcsönösen segítettük egymást információkkal. A beosztásomból eredően 2006-tól szinte minden dohányipari szereplővel, illetve érdekképviselői szerveikkel kapcsolatban álltam. Büszke vagyok rá, hogy részese lehettem azoknak az intézkedéseknek, terveknek, akcióknak, amelyeket a Vám- és Pénzügyőrség, majd a NAV tett annak érdekében, hogy a feketepiac mérséklődjön.

♦ A Zrt.-hez azonban már a Nemzetgazdasági Minisztériumból érkezett.

Igen, idén januárban kerültem az Nemzetgazdasági Minisztériumhoz (NGM), ahol közel fél év szolgálat után érkezett a felkérés erre a feladatra. Az NGM-en belül az új jövedéki törvény előkészítésében vettem részt és igyekeztem segíteni az adóügyekért felelős államtitkárság és a minisztérium munkáját.

♦ Korábbi beosztásainak köszönhetően az ND Nonprofit Zrt.-t is jól ismerte már. Milyen most ebből az új nézőpontból, belülről látni a Zrt. működését? Hogyan teltek az első hetek?

Az ND Nonprofit Zrt.-vel akkor kerültem kapcsolatba, amikor az Országgyűlés döntése alapján a fiatalok védelme és az egészségvédelem érdekében átalakult a hazai dohánypiac. Úgy kapcsolódtunk az ND Nonprofit Zrt.-hez, hogy a dohány-kiskereskedelmi engedélyeztetésekkel a vámhatóságnak is volt, és jelenleg is van feladata. Gyulay Zsoltal, az ND Nonprofit Zrt. korábbi vezérigazgatójával innen datálódik a kapcsolatunk, akinek elvitathatatlan érdemei vannak abban, hogy az ND Nonprofit Zrt. alapításának időpontja és a dohány-kiskereskedelmi rendszer indulása közötti meglehetősen rövid időszak alatt sikerült működési és tartalmi szempontból is egy, meggyőződésem szerint jól prosperáló társaságot létrehozni. Ekkor ismertem meg Andrásik Sándorné operatív vezetőt és dr. Fekete István jogi vezetőt is, akikkel szoros munkakapcsolatunk volt. A koncessziós pályázatok kiírásait követően azok a pályázati nyertesek, akikkel

az állam koncessziós szerződést kötött, vámhatósági ellenőrzésen és engedélyezésen is átesetek.

Most az első hetek után azt látom, hogy az ND Nonprofit Zrt.-nél a szakemberek egymást segítve, támogatva, erős csapatként végzik a munkájukat. A törvényi szinten megjelenített feladatkörök (a dohánypiac szervezése, a pályázatok előkészítése, elbírálása, a dohánytermék-kiskereskedelem és az országos disztribúciót végző szervezet ellenőrzése, a szakmai állásfoglalások kibocsátása, a teljes koncessziós hálózat képzéseinek lebonyolítása, stb.) folyamatos feladatot generálnak az ND Nonprofit Zrt. számára. Gondoljunk csak bele, hogy a megkötött koncessziós szerződések 20 évre szólnak, melyekkel folyamatos utógondozási és ellenőrzési feladatok adódnak. A naponta beérkező adatforgalom feldolgozása, ami közel 6 millió adatsort jelent, kezelése, elemzése, riportok készítése szintén nem kis munka. Az olyan jövőbeli célokkal, feladatokkal, mint az egészségvédelem és az egészségprogramok, szintén lesz tennivaló, melynek tartalma kimunkálás alatt áll. A munkatársaim nap mint nap teszik a dolgukat, az ND Nonprofit Zrt.-nél felépített mögöttes informatikai támogatás, a kiépített eljárásrendek, a működés szabályozottsága véleményem szerint jó és ebből következően hatékony.

„Büszke vagyok rá, hogy részese lehettem azoknak az intézkedéseknek, terveknek, akcióknak, amelyeket a Vám- és Pénzügyőrség, majd a NAV tett annak érdekében, hogy a feketepiac mérséklődjön.”

♦ Vannak tervei, ötletei a Zrt. további fejlesztésére, finomhangolásokra?

Ha az ember vezetőként egy közösség élére kerül, óhatatlan hogy alakítson rajta, illetve egy szervezet maga is folyamatosan formálódik. Terveket, elképzeléseket az első néhány hetet követően egész konkrétan meghatározni nem egyszerű, nem is szeretnék. Egy biztos: azt látom, hogy van itt egy jól felépített szervezet, ami tudja és teszi a dolgát. Megkapok minden támogatást a munkatársaktól, ami ahhoz szükséges, hogy átlássam a működési mechanizmusokat.

Nagyon fontosnak tartottam, amikor ezt a felkérést megkaptam és munkába álltam, hogy az ágazat minden szereplőjével felvegyük a kapcsolatot és egyeztessünk. Ennek a társaságnak az ágazati koordinátori szerepben látom a tevékenységét kiteljesedni. Úgy gondolom, üzenetértéke van, hogy az első egyeztetést székházunkban tartottuk, amelyen a dohánypiac szereplői közül mindenki jelen volt. Fontos számomra az is, hogy ők hogy látják a hazai dohány-

piacot, illetve az ND Nonprofit Zrt. működését, hiszen ezekből a visszacsatolásokból lehet építkezni. A másik fontos egyeztetés, ha úgy tetszik, a volt szervezeti egységemmel, a NAV-val zajlott. Fontosnak tartom a szoros együttműködést a fogyasztóvédelemmel, egészségügyi szervezetekkel is, velük szintén felvettük a kapcsolatot, jeleztük az együttműködési szándékunkat. Számos egyeztetést tartottunk házon belül a kollégákkal is. Szeretek csapatban dolgozni, fontosnak tartom a kollégák véleményét arról, milyen módosításokat lehetne beépíteni a működésünkbe, kell-e és ha igen, hol van szükség korrekcióra. Úgy gondolom, a közös gondolkodás az ND Nonprofit Zrt. jövőbeli tevékenysége szempontjából is fontos.

A társaságnak nonprofit jellegéből és feladatköreiből adódóan fontos szerepe lehet, hogy az értékesítési láncban egyfajta koordináló szerepkört töltsön be és közvetítsen a piac szereplői között. Helyzetünk lehetővé teszi, hogy hasznos javaslattevője, véleményformálója lehessünk a területnek,

pontból nagyon erősek és kevésbé erősek is. Jövedelmezőségükről mi is készítünk elemzéseket. Azt gondolom, hogy a pályázati rendszer átalakítása, a kezdeti árrés megemlése, majd az ODBE Kft. indulásával a további árrésnövelés és a dohányboltok banki költségeinek csökkentése által sikerült a hátrányosabb helyzetű dohányboltokat is szerephez juttatni. Az új kiskereskedelmi rendszer kialakításakor a kis- és közepes családi vállalkozások megélhetésének biztosítása is cél volt. Azt gondolom, ez működik is. Szintén pozitívan hatott az értékesíthető termékek egyre bővülő köre. Ennek ellenére folyamatosan vizsgáljuk, melyek azok a lehetőségek, amelyekkel tovább lehetne a dohányboltosok helyzetén javítani.

♦ **Idén változott az oktatás módja, online teljesíthető a vállalás. Milyenek az eddigi tapasztalatok?**

A dohánytermék-kiskereskedők kötelező képzésébe előző munkahelyemről már 2014-ben is bekapcsolódtam, hiszen ezekre az ország különböző részein szervezett előadásokra a NAV is delegálta munkatársait, illetve mi magunk is tartottunk ismerető fórumokat. 2015-től a Fdvtv. az oktatás megszervezését a Zrt. konkrét feladatkörként határozta meg. Szerettük volna a részvételt a koncessziójogosult szempontjából még kényelmesebbé, költséghatékonyra tenni, az oktatás hatékonyságán javítani. Kinevezésemtől pont bekapcsolódtam az e-learning képzésekbe, amelynek megvalósulását hosszú előkészítő munka előzte meg. Hálás köszönet illeti a kollégákat, illetve a képzésbe bekapcsolódó szervezeteket is, akik energiájukat erre áldozva készítették el a képzési anyagokat. Az első kurzus nem sokkal érkezésem után indult, jelenleg pedig a negyediknél tartunk. Az első kurzust 612 meghívott jogosultból 576 végezte el, a másodikat 588 jogosultból 557, a harmadikat 744 jogosultból 710 teljesítette, jelenleg 733 jogosult végzi a negyedik képzési kurzust. Elégedettek vagyunk az új oktatási rendszerrel és a képzési kötelezettséget vállaltak aktivitásával. A képzést kíváncsiságból én is elvégeztem, meg is leptem vele a kollégákat, amikor megmutattam a kinyomatott igazolásomat a teljesítésről. Véleményem szerint a gyakorlatban abszolút hasznosítható tananyag készült, jól összefoglalja a tudnivalókat, életszerűek a kontrollkérdések. Teljes a repertoár a pályázati rendszer ismertetésén, a koncessziókezelési feladatkörökön át, a mögöttes informatikai alkalmazások bemutatásán keresztül a vámhatósági és fogyasztóvédelmi tudnivalókkal együtt egészen az új EU-s dohánytermék-irányelv rendelkezésének bemutatásáig. Egyszerűen nem kell tőle egyáltalán tartani.

Az e-learning felület ráadásul egy olyan újdonságot is tartalmaz, amely a későbbiekben akár külön szerepet is kaphat. A képzési felület egy részére minden gyártó azonos feltételek mellett feltöltheti termékeit és részletesebb leírásukat. (A termékismertető felületet szintén meg kell nyitni ahhoz, hogy a képzési kötelezettség teljesüljön.) Ez a felület a későbbiekben is bármikor elérhető marad a Koncesszió jogosultak, illetve alkalmazottaik számára, így a gyártók és forgalmazók használhatják arra is, hogy

„A társaságnak nonprofit jellegéből és feladatköreiből adódóan fontos szerepe lehet, hogy az értékesítési láncban egyfajta koordináló szerepkört töltsön be.”

szabályozott keretek között formáljuk a hazai dohánysektort. Segítsük a minisztériumokat, részt vegyünk a jogszabály-előkészítésekben, visszacsatoljuk számukra az ágazat irányából érkező javaslatokat, illetve jelezzük, hol lehetséges még a szabályozásban alakítani. Számos olyan feladatot látok magunk előtt, amellyel a kontinuitás is megmarad, de markánsabb szereplővé is válhatunk. Az elkövetkező időszakban az ágazatot számos szabályozásbeli változás érinti. Szeretnénk szerepet vállalni az ágazati szereplők információcseréjében is, hogy ezzel is segítsük a jogalkotási döntéshozatalt.

♦ **Mostanára már egy kialakult és bejáratott dohánytermék-kiskereskedelmi rendszerrel beszélhetünk. Hogyan látja ön a Nemzeti Dohányboltok, dohánytermék-kiskereskedők helyzetét? Lehetséges-e tovább javítani a jövedelmezőségükön, és hogyan?**

A terveim között szerepel a kiskereskedelmi hálózatot jobban, első kézből is megismerni, nemcsak a szabályozási oldaláról, hanem a való életben is. Szeretném azt is felmérni, hogy a dohányboltokban milyen kép él az ND Nonprofit Zrt.-ről. Általánosságban nehéz a dohányboltok helyzetéről beszélni, hiszen az adott település vagy a fogyasztói szokások függvényében vannak forgalmi szem-

részletesen leírják, hogy az adott termékről mit fontos tudni. Ha egységcsomagolást kapnak a dohánytermékek, az itt található információk nagyban segíthetik a kiskereskedők mindennapi munkáját.

♦ **A GfK legutóbbi kutatása szerint csökkent a cigaretták feketekereskedelmének részaránya Magyarországon. Minek tulajdonítható ez ön szerint?**

A feketepiac mindig izgalmas kérdés. A mértékét különböző módszerekkel igyekeznek évről évre feltárni. Vannak erre országokon átívelő és lokalizált területre irányuló piackutatások is. Ami látható, hogy azok az aggályok, amelyek szerint a kiskereskedelmi rendszer átalakításával drasztikusan nőhet a feketekereskedelem, eloszlanl látszanak. Az uniós és a hazai trendek a legfrissebb adatok alapján együtt mozognak, 2014-hez képest csökkenést mutatnak. Magyarországon 2015-ben a korábbi közel 12%-ról 10,2%-ra mérséklődött az illegális cigarettapiac mérete. Nemzetközi kitekintésben ez elfogadható eredmény, de természetesen mindenki abban érdekelt, hogy ez az érték minél alacsonyabb legyen. A csökkenő tendenciának egy olyan olvasata is lehet, hogy kevesebbet dohányoznak az emberek – ennek népegészségügyi szempontból jelentős az üzenete –, ami a dohánytermék-kiskereskedelmi rendszer átalakításakor elvárás is volt. Hiszen ha a legális forrásból származó termékek értékesítési darabszáma nem nő, ezzel párhuzamosan pedig a feketepiac csökken, akkor ez logikus következtetés lehet. A dohánytermék-kiskereskedelmi rendszer átalakításának tehát ez is egyik hozadéka, ezt Magyarországon az Egészségügyi Világszervezet (WHO) is respektálta. Magyarország miniszterelnökének 2013-ban adományozott világdíj indoklásában külön kitért a WHO arra, hogy az ország kormánya által tett intézkedések, amelyek a fiatalok, valamint a nemdohányzók védelmére és a kereskedelem korlátozására irányulnak, világszínvonalúak. Magyarország ennek köszönhetően 14 helyet ugrott előre a nemzetközi ranglistán, közvetlenül a skandináv országok mellé a 13. helyre. Ugyanakkor nem szabad figyelmen kívül hagyni a fogyasztásidohánypiacot sem, ami folyamatosan bővül.

♦ **Jövőre lép életbe az új jövedéki törvény, ami számos változást hoz...**

Érdekes történet, hogy amikor indult a pályám 1997-ben, ott voltam a jövedéki törvény születésénél, amikor pedig eljöttem a közigazgatásból, épp felváltja azt a január 1-jén életbe lépő új törvény. Az idén júniusban kihirdetett jövedéki adóról szóló 2016. évi LXVII. törvény jogalkotási előkészítő munkáiban is részt vettem. Az új törvényben a dohányszektor vonatkozásában az általános engedélyezési, garanciális és a nyilvántartás-vezetéssel összefüggő változások mellett a legnagyobb reform, hogy az adójegyrendszer megszűnik. A törvény klasszikus zárjegyrendszert vezet be, ami egy olyan hatósági bélyeg, amelyen nem szerepel a termék legkisebb fogyasztói csomagolásán az ár. A változtatással a dohány-

piaci szereplők hangját hallotta meg a jogalkotó, az ő javaslataik alapján alakul át a rendszer, ami rugalmasabb mozgásteret biztosít számukra. Az új rendszerben a gyártó vagy az arra jogosított adóalany zárjegy-kontingenst tud rendelni a termékeihez, az árat pedig egy meghatározott protokoll alapján jelenti be, és e szerint történik majd az értékesítés.

Az új rendszerben az ND Nonprofit Zrt.-nek is fontos szerep jut, feladata jelentősen bővül. A tervek szerint a gyártók, termékregisztrátorok az árbejelentést az ND Nonprofit Zrt.-nél ugyanazon a felületen

tehetik meg, ahol a termékeiket jelenleg is regisztrálják. A beérkező árbejelentések alapján az ND Nonprofit Zrt. adatot szolgáltat a NAV-nak, aki a hivatalos árakat kihirdeti a honlapján. Ezzel egy időben a minősített szoftvergyártókon keresztül az aktuális ár a dohánytermék-kiskereskedelmi egységek rendszereiben is letöltődik. A kiskereskedő pedig az aktuálisan érvényes árat fogja tudni leolvasni a termékről. Egyelőre ezek a tervek, a véglegesítéshez természetesen a jogszabályok szükséges módosítása, a támogató informatikai rendszerek felülvizsgálata elengedhetetlen. Ehhez a javaslataink már készülnek. A rendszer működtetésére komoly fejlesztéseket kell végrehajtanunk, ezzel kapcsolatban is zajlanak már az egyeztetések az érintettekkel.

GYARMATI PETRA